

A Fővárosi Ítéltábla a Mészáros Ügyvédi Iroda által képviselt Felperesi beavatkozóbeavatkozó által támogatott, a Mészáros Ügyvédi Iroda által képviselt I. rendű és a II. rendű felperesnek a LAJER ÜGYVÉDI IRODA által képviselt alperes ellen szerződés létre nem jöttének és érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2017. január 18. napján kelt 25.G.41.797/2015/35. számú ítélete ellen a felperesek által előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 500.000 (ötszázezer) forint+áfa másodfokú perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 2.500.000 (kettőmillió-ötszázezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. rendű felperes pontosított keresetében elsődlegesen a 2008. augusztus 27-én kelt ...-1/2406/2008/3/O számú közjegyzői okiratba foglalt ingó keretbiztosítéki jelzálogszerződés és ingatlan keretbiztosítéki jelzálogszerződés, a 2009. november 4-én kelt kölcsönszerződés és annak 2010. január 6-án és 2010. december 22-én kelt módosításai, valamint a 31016/Ü/7/2010. számú közjegyzői okiratba foglalt, 2010. január 6-án kelt vagyont terhelő keretbiztosítéki jelzálogszerződés, továbbá az alperes Üzletszabályzata (a továbbiakban: ÜSZ) és az Általános Hitelnújtási Feltételek (a továbbiakban: ÁHF) létre nem jöttének megállapítását, másodlagosan ugyanezen szerződések érvénytelenségének megállapítását kérte. Harmadlagosan előterjesztett kereseti kérelme a 2009. november 4-én kelt kölcsönszerződés, az ÜSZ és az ÁHF egyes feltételei érvénytelenségének megállapítására irányult azok tisztességtelensége folytán. A II. rendű felperes keresetében elsődlegesen az ő és az I. rendű felperes mint zálogkötelezett, valamint az alperes mint zálogjogosult között 2008. augusztus 27-én kelt ...-1/2406/2008/3/O számú ingatlan keretbiztosítéki jelzálogszerződés és a 2009. november 4-én kelt kölcsönszerződés létre nem jöttének, másodlagosan érvénytelenségének megállapítását kérte. A felperesek a kereseti kérelmük alapjaként arra hivatkoztak, hogy a 2009. november 4-én kelt kölcsönszerződés a régi Ptk. 685. § e) pontja szerinti fogyasztói szerződés, annak tárgya nem meghatározott, mivel EUR és CHF összegben vagylagosan van megjelölve, nincs meghatározva a havi törlesztőrészlet összege, az ügyleti kamat, valamint a szerződés egyéb költségei sem szerepelnek benne teljes körűen. Az alperes nem tárgyalta meg az árfolyamkockázat felperesek általi korlátlan vállalását és az egyoldalú szerződésmódosítás jogának feltételeit, így a kölcsönszerződés lényeges tartalmában a régi Ptk. 205. § (1) bekezdésben írtak ellenére nem állapodtak meg, azt nem foglalták írásba, a felek között nem alakult ki konszenzus. A kölcsönszerződés és a további szerződések érvénytelenségét a kölcsönszerződés megkötésekor hatályos, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. (továbbiakban:

régi Hpt.) 77. § (2) bekezdésére és a régi Ptk. 217. §-ára, valamint a régi Hpt. 210. § (1), (2) és (7) bekezdéseire alapították. Az I. rendű felperes által előterjesztett harmadlagos, eshetőleges kereseti kérelem elsősorban az egyoldalú szerződésmódosításra, kiegészítésre és a banki nyilvántartások kizárólagos elfogadására vonatkozó rendelkezéseket érintette.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a felperések keresetének elutasítását és perköltségben marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy nem állnak fenn a Pp. 123. §-ban foglalt megállapítási kereset előterjesztésének feltételei, továbbá a 2009 novemberében kelt kölcsönszerződés felmondása folytán végrehajtási eljárás van folyamatban az I. rendű felperessel szemben. Vitatta a szerződés fogyasztói minőségét, így a szerződés megtámadására lett volna lehetősége az I. rendű felperesnek, annak határideje azonban 2011. január 29-én lejárt. Állította, hogy a kölcsön összegét a szerződés tartalmazza, meghatározásra került a törlesztőrészletek összege és száma, valamint az ügyleti kamat mértéke.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, a felperéseket és a beavatkozót személyenként 1.270.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte az alperes javára, valamint a felperéseket egyetemlegesen marasztalta 1.500.000 forint le nem rótt kereseti illetékben.

Az ítéletben tényként állapította meg, hogy 2008. augusztus 27-én az I. rendű felperes és az alperes ...-1/2406/2008/3/O számú közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződést kötöttek, amely alapján az alperes 200.000.000 forintot folyósított az I. rendű felperes részére üzletvásárlás, valamint a 2015. november 28-ig székhelyéül szolgáló miskolci ingatlan felújítása céljából. Ezzel egy időben és azonos közjegyzői okiratba foglaltan keretbiztosítéki jelzálogjogot alapítottak az I. rendű felperes mindenkori készletére 100.000.000 forint erejéig, valamint az I. rendű felperes jogelődje a B...-C.... Kft. és a II. rendű felperes mint zálogkötelezettek keretbiztosítéki jelzálogjogot és vételi jogot alapítottak az I. rendű felperes 1/6, a II. rendű felperes 5/6 tulajdoni hányadát képező további miskolci ingatlanra 315 millió forint erejéig. Ugyanezen a napon a II. rendű felperes és Felperesi beavatkozókészfízető kezességet vállalt az I. rendű felperes kölcsönszerződésből eredő tartozásai megfizetéséért. 2009. november 4-én 2009/236. számon az I. rendű felperes újabb kölcsönszerződést kötött az alperessel a 2008. augusztus 27-i kölcsön kiváltása céljából. A szerződés 1.3. pontjában a felek a kölcsön összegét akként határozták meg, hogy az „925.000 EUR, de legfeljebb a folyósítás napján érvényes, bank által jegyzett deviza árfolyamon számított 1.334.445,36 CHF-nek megfelelő EUR ellenérték.” A kölcsön futamidejét a szerződés 1.4. pontja 2019. szeptember 30-ában tartalmazza. A szerződés 2. pontja értelmében a bank a futamidő végéig az ügyfél mindenkori kölcsöntartozásának összege után jelenleg és további intézkedésig éves szinten EUR igénybevitelre három havi EURIBOR (European Interbank Offered Rate) + 2,50% kamatot számít fel azzal, hogy a kamatperiódus hossza 3 hónap. A 3. pont szerint az egyenlő összegű tőke törlesztőrészletet az adós minden hónap utolsó banki munkanapján, első alkalommal 2010. október 29-én köteles teljesíteni. A 8.8. pontban megállapodtak abban, hogy a bank Üzletszabályzata és az ÁHF a szerződésben nem szabályzott egyéb kérdések tekintetében a szerződés lényeges részét képezik, amelynek egy-egy példányát a szerződés aláírásával az alperes átadja, s a felperes a szerződés aláírásával igazolja annak átvételét és elismerését. Az I. rendű felperes és az alperes 2010. január 6-án a kölcsönszerződést módosították, amely kiegészült az 1.7.2. ponttal, rendelkezett a szerződésmódosítási díjról, a kamat mértékét 3 havi EURIBOR + 4%-ra emelték. Ugyanezen a napon az I. rendű felperes és az alperes között közjegyzői okiratba foglalt keretbiztosítéki vagyont terhelő zálogszerződés is létrejött az I. rendű felperes tulajdonában lévő és a jövőben tulajdonába kerülő teljes vagyona 300.000.000 forint erejéig. A kölcsönszerződés további módosítására 2010. december 22-én került sor, amelyben a kölcsön összegét 890.369,42 EUR összegre, futamidejét 2020. december 31-re módosították. A 3. pontban a kölcsön

visszafizetésének havi és összegszerű ütemezését határozták meg. Az elsőfokú eljárás alatt 2015. június 3-án és június 4-én az alperes az I. és II. rendű felperessel szemben végrehajtási eljárást kezdeményezett a kölcsönszerződés és az ingatlan keretbiztosítéki jelzálogszerződés alapján követelése kielégítése céljából.

Az ítélet jogi indokolásában az elsőfokú bíróság elsőként rögzítette, hogy a jogvita elbírálása során figyelembe vette a régi Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdésében, a 205/B. § (1) bekezdésében, 209/A. § (1) és (2) bekezdésében foglalt rendelkezéseket, valamint a 236. § (1) és (2) bekezdés c) pontjait a szerződés megtámadása körében. Utalt a régi Ptk. 685. § c), d) és e) pontja szerinti fogyasztó és a fogyasztói szerződés fogalmára és a szerződéskötéskor hatályos régi Hpt. 77. § (2), 210. § (1)-(2) és (7) bekezdéseire. A 2/2011. PK vélemény 1. pontjára és az alperes vitatására figyelemmel a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján az I. rendű felperest terhelte a kölcsönszerződés és a járulékos szerződések fogyasztói jellegének bizonyítása. Kifejtette, hogy az minősül gazdasági tevékenységnek, amely jövedelem és vagyonszerzésre irányul vagy azt eredményez, és nem a mindennapi élet szükségleteinek a kielégítését célozza. Az I. rendű felperes profitorientált gazdasági társaság, a kölcsönszerződés a korábbi üzletvásárláshoz és székhelyfelújításhoz felvett kölcsön kiváltása volt. Ezek nyilvánvalóan gazdasági tevékenysége elősegítése céljából történtek, a kölcsönt így gazdaság tevékenysége körében használta, ezért arra a következtetésre jutott, hogy sem a kölcsönszerződés, sem az azt biztosító keresettel támadott jelzálogszerződések nem minősülnek fogyasztói szerződéseknek. A kölcsönszerződés létre nem jöttének megállapítására irányuló elsődleges kereseti kérelem tekintetében megállapította, hogy a Pp. 123. §-ában foglalt feltételek az adott esetben a BH2015. 3.71. számú határozatban kifejtettekre is figyelemmel nem állnak fenn. Az alperes az I. rendű felperessel szemben a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségek teljesítése érdekében végrehajtási eljárást kezdeményezett, ezért az I. rendű felperes jogvédelmi érdek hiányában alaptalanul kéri a szerződések létre nem jöttének megállapítását, mivel a végrehajtás megszüntetése iránti per helyett nem lehet egyéb megállapítási pert indítani. Az alperes a II. rendű felperessel szemben is végrehajtási eljárást kezdeményezett, így a II. rendű felperes jogvédelmi érdeke is hiányzik. Ennek ellenére érdemben is vizsgálta a kölcsönszerződés létre nem jöttére vonatkozó kereseti kérelmet és kifejtette, hogy a régi Ptk. 523. §-a értelmében a kölcsönszerződés lényeges elemeit a perbeli szerződés tartalmazza, mivel az 1.3. pontban egyértelműen meghatározásra került a kölcsön összege 925.000 EUR-ban, továbbá a kölcsönszerződés futamidejére vonatkozó 1.4. pont, az igénybe vételre vonatkozó 1.5. pont, a kamatra vonatkozó 2. pont és a tőketörlesztésre vonatkozó 3. pont alapján a havi törlesztőrészletek száma és összege is kiszámítható, továbbá a 2. pont egyértelműen tartalmazza a kamat mértékét. A régi Ptk. 205/B. § (1) bekezdése értelmében az általános szerződési feltételek szerződés részévé válásához elegendő megismerésük lehetővé tétele és a másik fél általi kifejezett vagy ráutaló magatartással történő elfogadása, amely a perbeli kölcsönszerződés 8.8. pontja szerint megtörtént, így az ÜSZ és az ÁHF a kölcsönszerződés részévé váltak. Az éves felülvizsgálati díj, a rendelkezésre tartási díj vetítési alapja, a jelzálogszerződések díja, a közjegyzői eljárás díja és a szerződésmódosítás díja nem minősül a kölcsönszerződés lényeges elemének, így azok hiánya nem eredményezi a kölcsönszerződés létre nem jöttét, feltüntetésük hiánya legfeljebb az egyes díjbeszedések jogszerűségét érintheti. Elfogadta az alperes álláspontját, hogy a kölcsönszerződés 1.3. pontjában meghatározott 1.334.445,36 CHF csak a banki kitettség felső határát jelölte. A másodlagos kereseti kérelem kapcsán visszautalt a kölcsönszerződés létre nem jötte körében kifejtett indokaira, a szerződés tárgya, a törlesztőrészletek összege, száma, az ügyleti kamat mértéke hiánya okán a kölcsönszerződés érvénytelensége nem volt megállapítható. Alaptalannak találta a felperesek hivatkozását az írásbeliség hiányára a régi Hpt. 77. § (2) és 210. § (1) bekezdésének megsértésére vonatkozóan is, mivel a kölcsönszerződést nem vitásan aláírták, az ÜSZ és az ÁHF pedig aláírás hiányában is a szerződés részévé vált. Az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó és egyéb költségek feltüntetésének hiánya körében kifejtette, hogy

a régi Hpt. 210. § (2) és (7) bekezdései esetleges megsértése nem eredményezheti a kölcsönszerződés érvénytelenségét, mivel ehhez a régi Hpt. az érvénytelenség szankcióját nem fűzi és következetes a bírói gyakorlat abban, hogy más jogági szabályokat sértő szerződés polgári jogi szempontból akkor minősülhet érvénytelennek, ha a más jogági törvény az adott rendelkezés megsértéséhez kifejezetten ezt a szankciót fűzi (BDT2006. 1450., BH2015. 17.). A harmadlagos kereset tekintetében kifejtette, hogy az I. rendű felperes fogyasztói minőségének és a kölcsönszerződés fogyasztói jellegének hiányában csak a régi Ptk. 209/A. § (1) bekezdése szerinti megtámadhatóság lehet a tisztességtelenség jogkövetkezménye, az I. rendű felperes azonban az első törlesztőrészletet 2010-ben teljesítette, így a régi Ptk. 236. § (2) bekezdés c) pontja alapján, a régi Ptk. 236. § (1) bekezdésében írt egy éves megtámadási határidőn belül, legkésőbb 2011. december 31-ig érvényesíthette volna ezen igényét, így a határidő elmulasztása folytán a harmadlagos kereset az egyes kikötések érdemi vizsgálata nélkül is alaptalan volt. Mivel a rendelkezésre álló adatok alapján a jogvita elbírálható volt, a beavatkozó személyes meghallgatására és az I. rendű felperes hitelképességi vizsgálatára vonatkozó iratok alperes általi csatolására irányuló felperesi indítványt elutasította.

Az ítélettel szemben felperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen – tartalma szerint – annak megváltoztatását és a kereseti kérelmüknek megfelelő ítélet meghozatalát, másodsorban hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását indítványozták azzal, hogy az ítélet tábla a megismételt eljárásra jelöljön ki másik bírót. Vitatták az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy az alperes által kezdeményezett végrehajtási eljárásra tekintettel nem kérhető a kölcsönszerződés és a járulékos szerződések létre nem jöttének megállapítása, hogy a kölcsön összege egyértelműen meghatározásra került; kiszámítható a havi törlesztőrészlet összege és száma; az ügyleti kamat meghatározása is egyértelműen megtörtént; a szerződés lényeges tartalmi elemének a kölcsön összege, a futamidő, az igénybevétel ténye, a havi törlesztés száma és összege, valamint az ügyleti kamat minősül. Vitatták azt a megállapítását, hogy az ÁHF és az ÜSZ aláírás nélkül is a szerződés részévé vált, hogy az éves felülvizsgálati díj, illetve az általuk megjelölt egyéb díjak nem minősülnek a kölcsönszerződés lényeges tartalmi elemének, az 1.334.445,36 CHF csak a banki kitettség felső határa és nem támasztja alá semmi a CHF alapúságot. Vitatták azt a megállapítását, hogy a régi Hpt. 210. § (2) és (7) bekezdésnek megsértése nem eredményez érvénytelenséget, mert ilyen szankciót a Hpt. nem fűz hozzá, és kifogásolták, hogy a bizonyítási indítványuknak a bíróság nem tett eleget. A szerződések létre nem jötte és a megállapítási kereset előterjeszthetősége körében maguk is a BH2015. 71. számú eseti döntésben foglaltak alapján hivatkoztak arra, hogy a kereseti kérelem 2015. március 23-i benyújtásának időpontjában még egyik felperessel szemben sem folyt végrehajtási eljárás, az I. rendű felperessel szemben indított végrehajtási eljárásban 2016. május 6-án, a II. rendű felperes elleni végrehajtási eljárásban 2015. december 14-én, a beavatkozó ellen 2015. augusztus 18-án került kiállításra a végrehajtási záradék, ezért az elsődleges kereseti kérelmük a Pp. 123. §-ában foglalt feltételek hiányában nem volt elutasítható. Kifejtették, hogy a szerződések létre nem jötte körében a Pp. 123. § által megkívánt jogvédelmi indok fennáll, mert az alperessel szemben marasztalást nem kérhettek, és a vagyonuk megóvása miatt a II. rendű felperes csődeljárása és az I. rendű felperes felszámolással fenyegető helyzete folytán a jogvédelmi érdekük megállapítható. Kifejtették, hogy az elsőfokú bíróság a 23. sorszámú végzésben jogellenesen hívta fel az I. rendű felperest a konszenzus hiányának bizonyítására, így az alperesnek kellett volna ellenbizonyítania, de erre az okirat önmagában nem elegendő bizonyíték. A szerződés lényeges tartalmi elemének és lényeges szerződési feltételnek minősül a felek személye, a kölcsön összege, a kölcsön folyósításának időpontja, visszafizetésének ütemezése, a törlesztőrészletek száma, összege, esedékessége, a visszafizetésben megjelenő költségtételek és azok összege, különösen az ügyleti kamat. A régi Hpt. 210. § (1), (2) és (7) bekezdései, valamint az ÍH2014. 101. számú eseti döntés

alapján kifejtették, hogy a felek konszenzusának nem csak a kölcsön összegére és a kamatra, hanem valamennyi egyéb, az általuk megjelölt díjelemre ki kellett volna terjednie, ezt a szerződésben is rögzíteni kellett volna. Továbbra is fenntartották az elsőfokú eljárás során e körben kifejtett álláspontjukat és érveiket azzal, hogy számos lényeges tartalmi elem az ÁHF-ben és az ÜSZ-ben található, amit nem kaptak meg, az nem vált a szerződés részévé, az ÜSZ nélkül pedig az egyedi kölcsönszerződés nem értelmezhető és nem teljesíthető. Hangsúlyozták, hogy a régi Hpt. 210. §-ának megsértése olyan jogszabálysértés, amely a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján eredményezi az érvénytelenséget, amit a Kúria több eseti döntése (EBH2004. 1114., BH2012. 220.) támaszt alá. A lényeges tartalmi elemek és az írásbeliség kapcsolatát illetően ismét rámutattak arra, hogy a szerződéskötéskor át nem adott ÁHF-et és ÜSZ-t a felperesek nem írták alá, így az abban foglalt lényeges tartalmi elemekre nézve nem állapítható meg a konszenzus létrejötte, emiatt a régi Ptk. 217. §-a alapján az írásbeliség hiányában is fennáll a teljes érvénytelenség, illetve a tartalmi elemek hiánya folytán a kötelelem létre nem jött. A kölcsön összege a CHF és EUR összegek feltüntetése és bizonytalansága folytán nem egyértelmű, erre vonatkozóan azonban a bíróság meg sem kísérelte a bizonyítás felvételét. A havi törlesztések számában, devizanemében és összegében nem volt konszenzus, ez nincs feltüntetve a kölcsönszerződésben, de ki sem számolható, és az árfolyamkockázat adósok általi korlátlan vállalására vonatkozó szabályok mint lényeges tartalmi elemek sem jelennek meg a kölcsönszerződésben. Egyebekben az elsőfokú eljárásban kifejtett érveiket ismételték meg.

Az alperes kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperesek másodfokú perköltségben marasztalását. Az elsőfokú eljárás során kifejtett álláspontjának változatlan fenntartása mellett kiemelte, hogy a Pp. 123. § által megkövetelt konjunktív feltételek nem állnak fenn, mivel sem a jogvédelmi szükség, sem a marasztalási kereset előterjesztésére vonatkozó lehetőség hiánya nem állapítható meg. A felperesek tévesen értelmezik a Kúria BH2015. 71. számon közölt döntésében foglaltakat, mivel a perbeli tényállás a hivatkozott eseti döntésben foglalt tényállással azonos. Az adott esetben jelentősége van annak a ténynek, hogy az eljáró közjegyzőhöz a felperesekkel szembeni végrehajtási kérelme 2015. június 3-án érkezett meg, a keresetet pedig 2015. szeptember 2-án közölte vele a bíróság, így a perindítás hatálya a Pp. 128. § szerint ezen időpontban állt be. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság érdemben is vizsgálta a felperesi keresetet és alaptalannak találta. Kifejtette, hogy az ítélet hatályon kívül helyezésére nincs lehetőség, mivel az elsőfokú bíróság a tényállást részletesen feltárta, így az ítélet érdemi felülbírálatra alkalmas, továbbá az 1/2014. (VI.30.) PK véleményben foglaltak sem állnak fenn. Az adott esetben jogkérdésnek minősül, hogy mi a perbeli szerződés lényeges tartalmi eleme, így az elsőfokú bíróság a felperes bizonyítási indítványait megalapozottan mellőzte, ennek indokait tartalmazza az elsőfokú határozat. Utalt azonban arra, hogy a felperesi beavatkozó az elsőfokú eljárásban több tárgyaláson is részt vett, valamint a 29. számú jegyzőkönyvben az elsőfokú bíróság meghallgatta, míg a hitelminősítésre vonatkozó iratok a per elbírálása szempontjából nem bírnak relevanciával. Az elsőfokú bíróság megalapozottan utasította el a felperesi keresetet érdemben is, és az elsőfokú eljárás során benyújtott előkészítő irataiban kifejtett álláspontját egészítette ki azzal, hogy az ügyleti kamat fizetésének kezdő időpontját a kölcsönszerződés 2. pontja negyedik bekezdésének első mondata tartalmazza, az ÜSZ és az ÁHF átvételét a felperesek a 8.8. pontban elismerték, a kölcsön összegének meghatározása a kölcsönszerződés 1.3. pontjából kitűnően nem vagylagosan történt.

Az elsőfokú ítéletnek jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, így azt az ítéletábra teljes terjedelmében vizsgálta felül és megállapította, hogy a fellebbezés nem alapos.

A fellebbezés hatályon kívül helyezésre is irányult egyrészt a Pp. 252. § (2) bekezdésére hivatkozással lényeges eljárási szabálysértés miatt, másrészt a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján nagy

terjedelmű bizonyítás lefolytatása érdekében. A másodfokú bíróság álláspontja szerint azonban olyan lényeges, a fellebbezésben megjelölt eljárási szabálysértés nem történt, ami az elsőfokú eljárás megismétlését indokolná, és a másodfokú eljárás kereteit meghaladó jelentős bizonyítás lefolytatására sincs szükség. Az elsőfokú bíróság a bizonyítási terhet jól osztotta ki. Arról és a bizonyítandó tények köréről a Pp. 3. § (3) bekezdésének és a Pp. 164. § (1) bekezdésének megfelelően, az 1/2009. (VI.24.) PK vélemény 2. pontjában kifejtettek szerint adott tájékoztatást a feleknek. Helytállóan indult ki abból, hogy a csatolt okiratokkal, a kölcsönszerződéssel és a járulékos biztosítéki szerződésekkel szemben az I. rendű felperesnek kellett bizonyítani, hogy a kölcsönszerződés a lényeges szerződési feltételekben történő megállapodás hiányában nem jött létre. Az ítélet tábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a körben, hogy a hitelbírálattal kapcsolatos iratok alperestől való beszerzése nem szükséges a jogvita elbírálásához, a szerződéskötés során az I. rendű felperes által állított tájékoztatással kapcsolatosan pedig a felpereseknek további indítványa nem volt. Az alperes helytállóan hivatkozott ellenkérelmében arra, hogy az elsőfokú bíróság a felperesi beavatkozót az eljárás során meghallgatta (29. jkv.), így további bizonyítási indítvány hiányában egyéb bizonyítás elrendelésének nem volt helye, de arra nem is volt szükség. Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére ezért a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget, így azt érdemben vizsgálta.

Az ítélet tábla szükségesnek tartja a tényállás kiegészítését a 2009. november 4-én kelt kölcsönszerződés 2. pont 4. bekezdésével, amely a kamat tekintetében akként rendelkezik, hogy a bank az esedékes kamatokkal minden naptári hónap utolsó banki munkanapján, első alkalommal az igénybevétel naptári hónapjának utolsó banki munkanapján terheli meg az ügyfél számláját. Amennyiben az 1.1. pont szerint az ügyfél a kölcsönt több részletben veheti igénybe, úgy a később igénybe vett összegek kamatainak esedékessége megegyezik az első igénybevétel kamatának esedékességével. Kiegészíti a tényállást továbbá azzal, hogy a 2008. augusztus 27-én kelt szerződés alapján forintban folyósított kölcsönösszeg – aminek kiváltására a későbbi kölcsönszerződést kötötték – CHF devizanemre került átkonvertálásra és a tartozás összegét a konverziót követően az alperes CHF-ben tartotta nyilván (keresetlevél mellékleteként csatolt, alperes 2014. július 25. napján kelt levelének 2/10. pontja).

Az elsőfokú bíróság az érdemi döntéshez szükséges tényállást a fentieket meghaladóan feltárta, a releváns tényeket az ítéletében rögzítette, döntésével és annak indokaival a másodfokú bíróság túlnyomó részt egyetért. A fellebbezésre tekintettel azonban az ítélet indokolását részben kiegészíti.

A felperesek az elsőfokú ítélet teljes megváltoztatását kérték kereseti kérelmüknek megfelelően, a fellebbezésben azonban nem vitatták, hogy a támadott, 2009 novemberében kelt kölcsönszerződés nem fogyasztói szerződés, és a fellebbezés nem érintette a harmadlagos keresetet elutasító döntést és annak indokait sem. Az elsőfokú bíróság álláspontját osztva így az ítélet tábla is abból indult ki, hogy az I. rendű felperes és az alperes között nem fogyasztói szerződés jött létre, a per tárgyát nem fogyasztói szerződések képezték.

Az elsődleges kereseti kérelem, a szerződések létre nem jötte tekintetében az elsőfokú bíróság döntését elsősorban arra alapította, hogy megállapítási kereset előterjesztésének nincs helye. Ezzel a jogi állásponttal az ítélet tábla is egyetért azzal, hogy a megállapítási kereset konjunktív feltételeinek fennállását a bíróságnak az ítélelhozatal időpontjában is vizsgálnia kell, és mind az alperessel szembeni jogvédelem szükségességének, mind a teljesítésre irányuló kereset előterjeszthetősége hiányának mint feltételnek az ítélelhozatal időpontjában is teljesülnie kell. A Pp. 123. §-a értelmében megállapításra irányuló kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a

jogviszony természeténél fogva, vagy a kötelezettség lejártának hiányában, vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. A felperesek helytállóan hivatkoztak fellebbezésükben arra, hogy az alperes által a 2015. június 3-án és június 4-én benyújtott végrehajtási kérelem alapján a közjegyző az I. rendű felperessel szemben 2016. május 6-án, a II. rendű felperessel 2015. december 14-én, míg a beavatkozóval szemben 2015. augusztus 18-án látta el végrehajtási záradékkal a végrehajtási okiratot, így a végrehajtási eljárás ezen időpontokban indult, azaz a keresetlevél benyújtását követően, de az elsőfokú tárgyalás berekesztését megelőzően került elrendelésre. Ebből következően – figyelemmel a felek által is hivatkozott és az elsőfokú bíróság által is figyelembe vett BH2015. 71. számú eseti döntésben kifejtettekre – a megállapítási kereset elbírálásának időpontjában, azaz a tárgyalás berekesztésekor a felperes jogvédelmi érdeke már nem állt fenn tekintettel arra, hogy a végrehajtási eljárás megindulását követően az azzal járó joghátrányokat a Pp. 366. §-a és a 369. § b) pontja alapján indult végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben tudja elkerülni.

Az elsőfokú bíróság ennek ellenére érdemben is vizsgálta, hogy a felek a kölcsönszerződés tekintetében lényegesnek minősülő kérdésekben megállapodtak-e, a konszenzus megállapítható-e az okiratból. Az ítéletben kifejtett indokokkal az ítélőtábla e körben egyetért, így osztja az elsőfokú bíróság álláspontját a tekintetben, hogy a régi Ptk. 523. §-a szerinti kölcsönszerződés lényeges eleme a kölcsön összege és a kamat (Kúria K-H-Gf-2016-48. sz. bírósági határozata és BDT2015. 3300). A régi Hpt. 210. § (2) és (7) bekezdésében meghatározott további feltételek – a felperesek állításával szemben – nem szükségképpen elemei a kölcsön létrejöttének.

Az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezésben e körben kifejtett érvekre figyelemmel az alábbiakkal egészíti ki. A kölcsön meghatározottsága tekintetében a szerződés 1.3. pontja egyértelműen rögzíti a kölcsön összegét euróban azzal, hogy az legfeljebb a folyósítás napján érvényes, bank által jegyzett deviza árfolyamon számított 1.334.445,36 CHF-nek megfelelő EUR ellenérték. E rendelkezést magyarázza, hogy a korábbi forinthitel a folyósítását követően konvertálásra került és ennek, az immár CHF-ben nyilvántartott tartozásnak a kiváltására vette fel az I. rendű felperes a kölcsönt euróban. A keresetlevél (10. oldal 1.8. pont) és a beavatkozó személyes előadása is alátámasztja, hogy az I. rendű felperes tudott arról, hogy az alperes csak euróban kíván kölcsönt nyújtani, az újabb kölcsönszerződés a 2008. évi kölcsön kiváltása érdekében jött létre, összegének az I. rendű felperesnek az alperes felé a korábbi kölcsönszerződésből fennálló tartozásával kellett megegyeznie. A kölcsönszerződés szövegéből, annak rendelkezéseiből, a kölcsön euróban való meghatározásából nem vitásan következik, hogy euróban nyilvántartott, folyósított és törlesztett kölcsönszerződésről van szó, a szerződés 1.3. pontja pedig tartalmazza a CHF-ről EUR-ra történő átszámításnál irányadó árfolyamot. A fentiekből következően a felperesek alaptalanul hivatkoznak arra, hogy a kölcsön összegének ekként történő meghatározása folytán, a CHF és az EUR egyidejű feltüntetése miatt bizonytalan a kölcsön összege.

A folyósítás időpontja a szerződés 1.5. és 1.6. pontjaiból határozható meg, lényegében az igénybevétel időpontját jelenti, amely az I. rendű felperestől függő, mivel a kölcsön igénybevételére az 1.6. pontban megjelölt feltételek teljesítése után nyílt meg a lehetőség, amit az 1.5. pontban az első igénybevétel tekintetében a szerződés aláírását követő 60. napon belüli időpontban, legfeljebb pedig 2010. január 29-ben jelöltek meg. A kölcsön futamidejét a szerződés 1.4. pontja egyértelműen rögzíti, az a szerződés aláírásától 2019. szeptember 30-ig tartó időszak, a 3. pontból az is egyértelműen kitűnik, hogy a kölcsönt egyenlő összegű tőke törlesztőrészletben köteles az I. rendű felperes teljesíteni, 2010. október 29-től kezdődően havonta. A kölcsön összegének és futamidejének pontos ismerete és a havi egyenlő összegű tőke törlesztőrészlet alapján pedig egyértelműen kiszámítható a törlesztőrészletek száma és összege is.

A szerződés 2. pontja rendelkezik a kamatról, azt három havi EURIBOR + 2,5%-ban tartalmazza, míg a 2. pont negyedik bekezdésében a tényállás kiegészítésében írtaknak megfelelően az esedékes kamatokat az I. rendű felperes az első igénybevétel hónapjának utolsó munkanapján köteles teljesíteni, a kamatperiódus hossza pedig a 2. pont második bekezdése szerint három hónap. A szerződésből tehát egyértelműen megállapítható, hogy mikor terheli meg az alperes az I. rendű felperes számláját a kamat összegével, azaz az első igénybevétel hónapjának utolsó banki munkanapján, a 2. pont további részei pedig a kamatszámítás módját rendezik, így nincs akadálya annak, hogy az egyéb, ennél pontosabban meg nem határozott tartalmi elemek az igénybevétel napjának ismeretében összegszerűen is kiszámíthatók legyenek. Az ítéletábra e körben utal a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződések tárgyának és törlesztő részleteinek meghatározásával kapcsolatos elvi kérdésekről szóló 1/2016. PJE határozat 1. és 2. pontjában és annak indokolásában kifejtettekre, ami a meghatározás módja és a kiszámíthatóság tekintetében a perbeli esetben is iránymutatásul szolgálhat.

A fentiekből következően a felperések által kifogásolt és lényegesnek tartott szerződési feltételek az aláírt szerződésben szerepelnek, az abban rögzített egyértelmű adatok alapján kiszámolhatóak, azokat nem az ÁHF és az ÜSZ tartalmazza, ami a felperes állításával szemben aláírásának hiányában a régi Ptk. 205/B. § (1) bekezdése szerint is a szerződés részévé vált a 8.8. pontban foglalt felperesi nyilatkozatra is figyelemmel, amit az elsőfokú bíróság is helyesen állapított meg. Arra is helyesen utalt, hogy a további költségelemek, díjak – amire a felperések mind az elsőfokú eljárás során, mind a fellebbezésükben hivatkoztak – nem olyan lényeges elemei a kölcsönszerződésnek, melyek szerződésben történő feltüntetése nélkül a kölcsönszerződés nem jön létre. Az alperes fellebbezési ellenkérelmében is helyesen állította, hogy mindössze a díjbeszedés jogszerűségét érintheti, ha bizonyos költségelemben a felek nem állapodnak meg, és azt a szerződés, illetve a részét képező ÁHF vagy ÜSZ nem tartalmazza, ez azonban elszámolás kérdése és nem a szerződés létre nem jöttét vagy érvénytelenségét eredményezi. A felperések alaptalanul hivatkoztak az árfolyamkockázat adós általi vállalásának kérdésére, mivel a felek euróban folyósított, nyilvántartott és törlesztett kölcsönszerződést kötöttek, így az árfolyamváltozás adósok általi vállalásának kérdése fel sem merül. Az egyoldalú szerződésmódosítás régi Hpt.-vel ellentétes szabályozása pedig legfeljebb a kölcsönszerződés részleges érvénytelenségének megállapítását tenné lehetővé, az azonban nem érinti a szerződés létrejöttét.

Az ítéletábra rámutat arra, hogy az I. rendű felperes a 2009. november 4-én kelt kölcsönszerződést valamennyi oldalán aláírta, azt megelőzően már kölcsönszerződést kötött az alperessel, a fellebbezésben sem vitatottan nem fogyasztóként járt el így a szerződések nem minősülnek sem a régi Ptk. szerinti fogyasztói, sem a régi Hpt. szerinti fogyasztási kölcsönnek. Az I. rendű felperes a gazdasági tevékenységi körébe tartozó célból igényelt és kapott kölcsönt az alperestől, mindkét szerződő fél, így az I. rendű felperes is a gazdasági üzleti élet professzionális résztvevője, akitől elvárható, hogy a szerződések megkötése során kellő megfontoltsággal járjon el, üzleti partnerei szerződési ajánlatait gondosan áttanulmányozza, felmérje az üzletkötésben rejlő kockázatokat és mérlegelje az azzal járó előnyöket, hátrányokat, szükség esetén szakember véleményének kikérését követően döntsön az ajánlat elfogadásáról. Amennyiben nem ennek megfelelően, nem a kellő gondossággal és körültekintéssel jár el, vagy a kölcsönszerződést annak elolvasása nélkül írja alá, saját mulasztására, gondatlanságára, utóbb a szerződés létre nem jötté, illetve érvénytelensége körében nem hivatkozhat, annak jogkövetkezményeit köteles viselni (BDT2015. 3300.).

A felperések a másodlagosan érvénytelenség megállapítására irányuló kereseti kérelmüket lényegében fentiekkel megegyező indokokra alapították a régi Hpt. 210. § (1), (2) és (7) bekezdései

alapján. Az ítélet tábla egyetért a fellebbezésben kifejtett felperesi állásponttal, hogy amennyiben más jogági norma nem fűzi valamely kötelező rendelkezésbe való ütközés esetén a semmisség, vagy a részleges érvénytelenség jogkövetkezményét, azaz kifejezetten nem mondja ki a semmisséget jogkövetkezményként, még nem zárja ki az érvénytelenség megállapítását jogszabályba ütközés címén a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján (EBH2000. 2117., BH2012. 220., 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 2. pontja és indokolása). Ilyen esetekben a jogalkotó célja lehet az irányadó, ugyanakkor a régi Hpt. szerződéskötéskor hatályos rendelkezései csak a fogyasztási lakossági kölcsönszerződések esetén fűzik a semmisség jogkövetkezményét ahhoz, ha a kamatot, díjat, költséget, egyéb feltételeket a szerződés nem egyértelműen határozza meg. A nem fogyasztóval kötött kölcsönszerződésben a régi Hpt. 210. §-ának (2) bekezdése ezt a jogkövetkezményt e hiányokhoz nem fűzi, amellet, hogy a kamat mint lényeges tartalmi elem hiánya nem érvénytelenséget, hanem a kölcsönös és egybehangzó akaratkifejezés hiányában a kölcsönszerződés létre nem jöttét (rég Ptk. 205. § (2) bekezdés, BDT2015. 3300.), egyes szerződési feltételek hiánya, a régi Hpt. 210. § (3) bekezdésének nem megfelelő rögzítése pedig a részleges érvénytelenséget eredményezheti. A fentiekből tehát megállapítható, hogy a kölcsönszerződés a lényeges elemeket tartalmazza, így a felperes által hivatkozott régi Hpt. rendelkezései az érvénytelenséget nem alapozzák meg, a lényeges szerződési elemeket a felek írásban rögzítették, így az írásbeliség követelményének is megfelel a megállapodás.

A kifejtettek alapján a Fővárosi Ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján – helytálló indokaira figyelemmel – helyben hagyta.

A felperesek sikertelen fellebbezése folytán a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a perköltség viseléséről, és a pervesztesnek tekintendő felpereseket kötelezte az alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5)-(6) bekezdései alapján, a másodfokú eljárás kisebb munkaterhére figyelemmel mérlegeléssel megállapított ügyvédi munkadíjának megfizetésére. A felperesek illetékfeljegyzési joguk folytán kötelesek a feljegyzett fellebbezési illetéket megfizetni az államnak a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján.

Budapest, 2017. év október hó 19. napján

dr. Sándor Ottó s. k.
a tanács elnöke

dr. Buglyó Gabriella s. k.
bíró

Beszterceyné dr. Benedek Tímea s.k. előadó
bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő